

UNIVERSITĀTES AVĪZE

P. STUČKAS LATVIJAS VALSTS
UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 3—4

1989. GADA 28. SEPTEMBRI

Maksā 4 kap.

VIVAT ALMA MATER!

VADOŅA NOVĒLĒJUMS

Ministru prezidents K. ULMANIS apsveic valdības vārdā Latvijas Augstskolu svinīgajā atklāšanas aktā 1919. g. 28. septembrī:

«Ļoti godātie svētku dalībnieki, šo visaugstāko Latvijas svētku dalībnieki! Tikai tā tauta un valsts augs, kas savus ideālus tur augsti. Mums šie ideāli jātur augstāk par visu. Šai ziņā latviešu tautai ir gājis grūti, bet tagad tā varēs remdēt slāpes pēc ideāliem zinātnes dzidrajos avotos. Latviešu sabiedrībai no dažādām pusēm pārmet materiālismu. Līdzšinējās skolas un augstskolas idealisma ziņā deva maz, jo tās bija svešas, vilka nost no mūsu zemes. Latvijas Augstskola mācīs audzināt dēlus un meitas tā, lai tie ar paceltu galvu atzītos, ka viņi ir Latvijas dēli un meitas.

Apsveicinu valdības vārdā Latvijas Augstskolu viņas goda dienā un apsolu, ka valdība centīsies ar visiem spēkiem gādāt par nepieciešamiem līdzekļiem un par to, lai šie līdzekļi būtu piemēroti augstskolas patiesām vajadzībām.

Lai aug, plaukst un zied Latvijas Augstskola!»

«Augsti turēt Latvijas Augstskolas godu un labo slavu...»

Sie vārdi no svinīgā solījuma, ko pirms septiņdesmit gadiem — 1919. gada 28. septembrī Latvijas Augstskolas atklāšanas aktā rektora un mācību kolēģijas vārdā deva tās pagaidu prorektors docents Eizens Laube. Tos atkārtot ir vērts arī šodien — jubilejas reizē; tos atkārtosim ne tikai mēs, bet arī mūsu pēcnācēji, kamēr vien pastāvēs Mūsu Universitāte.

Un tomēr — tieši šodien šiem vārdiem ir īpaša nozīme, jo tagad tāpat kā toreiz ir tautas atdzimšanas laiks. Tas ir laiks, kurā asāk kā jebkad izjūtam kļūmes, neveiksmes, nepaveikto, labāk saskatām ceļu uz nākotni. Bet tas ir arī pretrunīgu vērtējumu un meklējumu laiks, jo tikai dogmātiķim un pārlieku pašpārliecinātam viss ir «labi redzams».

Viena no būtiskākajām Universitāšu misijām vienmēr ir bijusi ceļa rādīšana uz savas zemes, savas tautas un visas cilvēces nākotni. Tas ir bezgalīgs ceļš, kura mērķis ir neizsniedzamā augstākās idejas zvaigzne. Neizsniedzamā, uz kuru tomēr tai tiešām ir droši un nešaubīgi.

Nezaudēt šo zvaigzni mūs aicināja Lielais Rainis. Karlis Ulmanis minētajā augstskolas atklāšanas aktā teica: «Tikai tā tauta un valsts aug, kas savus ideālus tur augsti.» Bet kādi tad bija Latvijas tautai šie ideāli, kurā debess pusē tā redzēja savu zvaigzni? Varbūt, ka tauta toreiz bija pat vienotāka nekā šodien, bet arī toreiz tā neredzēja tikai vienu vien zvaigzni. Par to liecina daudzu mūsu dižgaru atstātais mantojums, par to liecina sazarotie latviešu strēlnieku kauju ceļi, par to liecina vienu celšanās, bet otru — krišana.

Mēdz teikt, ka vēsture atkārtojas. Vispārīgā nozīmē tas, protams, tā ir, jo aiz viena kalna agri vai vēl sastopam nākošo; pēc kāpuma nāk virsotne, bet aiz tās — kritums. Un tāpēc dažam, ticību zaudējušam, sāk šķist, ka šī kāpelēšana neko nedod.

Šodien lietojam vārdus «perestroika» un «atmoda». Daži saskatījuši, ka «perestroikas» jau bijušas vismaz desmit, bet atmoda mūsu tautai — trešā. Un tomēr katram no mums dzīvē ir tikai viena īsta «perestroika» un viena īsta atmoda. Tāpēc tā ir neatkārtājama, lolojama un veidojama. Visas pārējās ir mūsu tautas pagātnes pieredze, kuru nevaram nenovērtēt un neizmantot.

Tāpēc šajā jubilejas reizē visi kopā vēlreiz pārlaposim mūsu zemes un mūsu tautas vēsturi, pasmelsimies no priekšgājēju gudrības akas pat tad, ja tajā jau daudzreiz iesplūts. Un visi kopā dosimies droši pa savu vienīgo ceļu uz savu zvaigzni, turot sirdi savu ideālu.

Būsim vienoti savai Zemei, savai Tautai, savai Universitātei!

LVU rektors profesors
JURIS ZAČIS

Eeejas karte

Latvijas Augstskolas Atklāšanas
Svinības

28. septembrī 1919. gadā, Latvijas Augstskola
pikst. 1/11 no rīta un I. Rīgas Pilsētas Teātri
pulksten 1/12 deenā

Latvijas Augstskolas atklāšanas svinības

Rīga, 28.

Latvijas Augstskolas Atklāšanas svinību muzikālā programma

28. septembrī 1919. g.
Percelāts: Operu dzēdētāji Ada Benefeld (soprāns),
Adolfs Kalklājs (baritons), Latvijas Nacionālās Operas
orķestra un koris Teodora Reitera vadībā.

I. daļa.

1. Himna. J. Vītola
2. Gaismas jūla (Jozefas Koris)

II. daļa.

1. Himna. J. Vītola
2. Kantāte „Zaļmājdzimne” (Dziedo jaunie koris orķestra pavado, baritons solo — A. Kalklājs)

KONCERTS.

1. Zimstoniņš poēma „Tasso” (Dziedo orķestra) Fr. Lista
2. Vēlromas dzēdama iz operas „Tannhäuser” R. Wagnera (Dziedo A. Kalklājs)

3. Zimstoniņš „Laijums „Latvija” (Dziedo orķestra) A. Kalmiņa
4. a) Laijums „Latvija” (Dziedo A. Kalmiņa)
b) Rānīgas (Dziedo A. Kalmiņa)

5. Baverijas dzēdama, dzēdama jūka-tam koris orķestra pavadojumā J. Vītola

Pēc klavēreim: J. Zēlītis.

Ļoti godato

Julia Petrusova drukāta, Rīga, Pārka ielā Nr. 3

SWINIBU PROGRAMA:

Svēhtku akts.

1. Izglītības Ministra atklāšana.
2. Rektora atbildes runa.
(Latv. Augstsk. telpās pikst. 1/11 di)
3. Akadēmiskās runas.
4. Āpsveikumi.
(I. Rīgas Pilsētas Teātri pulkst. 1/12 de)

Svēhtku koncerts.

(I. Rīgas Pilsētas Teātri pulksten 6 vakarā)

Rauts.

(Turpat pulksten 8 vakarā.)

J. Petersona drukāta

kuhsu pagodināt ar savu klabtbutni Latvijas
Augstskolas atklāšanas svinības 28. septem-
brī 1919. gadā, Latvijas Augstskolas telpās
(Trogamantnecka būvarī) un I. Rīgas Pilsētas
Teātri.

Izglītības Ministrs:

Latvijas Augstskolas pagaidu prorektora docenta EIZENA LAUBES svinīgais solījums atklāšanas aktā 1919. g. 28. septembrī:

«Augsti godājamā svētku sapulce! Uz klausījušies izglītības ministra kunga runu, ar kuru ministra kungs nodeva Latvijas Augstskolu — Universitātes Latvienski rektora un mācības kolēģijas rīcībā, es kā Latvijas Augstskolas pagaidu prorektors, rektora un mācības kolēģijas vārda izsaku Valdībai sirsnīgāko pateicību par mums dāvēto uzticību tālāk vadīt Latvijas Augstskolu un augsti godājamās sapulces priekšā svinīgi apsolos:

Augsti turēt Latvijas Augstskolas godu un labo slavu, vadīt Latvijas Augstskolu stingri zinātniskā garā un visiem spēkiem pūlēties, lai tā varētu ierindoties kā cienīgi daiļš zieds pārējo augstskolu kuplajā slavenajā virknē.

Ar zinātnes palīdzību veicināt Latvijas īpatnējās kultūras uzplaukšanu un valsts labklājības nodibināšanu, aicināt šini svarīgā uzdevumā pēc iespējas līdzdarboties visus valstiski domājošos Latvijas dēlus un meitas, lielā daļa no kuriem, kara apstākļu spiesti, šimbrīžam vēl izkaisīti pa plašo pasauli, kā arī pieaicinot citu valstu zinātniskos darbiniekus; censties strādāt saskaņā ar plašākām sabiedrības prasībām un vajadzībām, uz ko labākās cerības dod līdzšinējā ražīgā kopdarbība ar daudzajām izglītības un arodnieciskām biedrībām; dzīvot priekš saviem audzēkņiem kā saviem jaunākiem draugiem, sniedzot pēdējiem visu to, kas spēs tiem nākt par svētību un laimi.

Ievērojot, ka Latvijas Augstskola gan organizēta tik tālu, lai uzskatu savu atbildības pilno darbu, bet sarežģīto starptautisko apstākļu dēļ stāv tālu no galīgas noorganizēšanas, uzskata arī uz priekšdienām kopdarbību ar līdzšinējo Latvijas Augstskolas Organizācijas Komisiju, kā nākamās autonomās Augstskolas Padomes vietnieci, par labāko ķīlu ražīgai Augstskolas attīstībai tuvākā nākotnē.

Apvienojot savās daudzajās fakultātēs tiklab tehnisko, kā humanitāro zinību nozares, Latvijas Augstskola varēs dot studējošai jaunatnei iespējami vispusīgu gara un prāta attīstību, sagatavojot to zinātniskiem un praktiskiem darbiem Latvijas valsts un tēvijas plašajā darba laukā, kā arī dodot tai iespēju savukārt kuplināt zinātņu valniagus.

Kaut arī apvienotā Latvijas Augstskola uzsāk savu darbību mācību līdzekļiem trūcīgos apstākļos, tomēr paliek stipra cerība, ka Latvijas tauta un viņas valdība, kuras līdz šim jau tik daudz darījušas vispārīgi savas Augstskolas labā, neliegs savu labvēlību uz priekšu. Mācības kolēģija no savas puses apsolas pielikt visus savus spēkus, lai lielos robus padarītu pēc iespējas mazāk jūtamus.

Ienaidnieki vēl no visām pusēm apdraud mūsu jauno valsti, bet par to stāv nomodā mūsu tēvijas sargi. Pateicoties mūsu kareivju pašaiļiedzībai, ir iespējams šodien atvērt Augstskolas durvis. Viņu rindās ievērojamu vietu ieņem mūst nesavtīgā studējošā jaunatne. Mūžīga piemiņa lai ir tiem Augstskolas dēļiem, kuri līdzās ciem varonīgajiem tēvijai aizstāvjiem jau nolikuši savu galvu par karsti mīloto Latviju un nevarēs vairs atgriezties savā sirds lolojumā — Latvijas Augstskolā. Nedalīta atziņa tiem, kuri vēl šobrīd pašaiļiedzīgi cīnās par Latviju un līdz ar to par Latvijas Augstskolas gaisāko nākotni.

Uzsākdama savu jauno gaitu, Universitātes Latvienski sūta sveicienus visām savām vecākām māsām, ar kurām tā grib stāties ciešā kopdarbībā pie zinātnes celšanas un kuras cilvēcei devušas tik daudz dārgu gara mantu. Latvijas Augstskola apsolas visiem spēkiem censties strādāt, lai spētu cienīgi sekot viņu svētības pilnam darbam.»

LATVIJAS UNIVERSITĀTES ATKLĀŠANAS SEPTIŅDESMITGADES SVINĪBU PROGRAMMA:

(Norises vieta — LVU Lielā aula, Raiņa bulv. 19., sākums plkst. 12.00)

- rektors atklāj svinības;
- ieskats 1919. g. 28. septembra notikumos;
- profesora H. Stroda lasījums par Universitātes vēsturi;
- 1919. g. studenta K. Skaldera vēlējumi;
- akadēmiķa J. Stradiņa lasījums par Latvijas zinātnes vēsturi un tās saikni ar pasaules vēsturi;
- starpbrīdis —
- viesu — Latviešu akadēmisko mācību spēku un zinātnieku apvienības pārstāvju uzstāšanās:
 - prof. J. Kļaviņš (ASV),
 - prof. J. Gabliks (ASV),
 - prof. E. Leimanis (Kanāda);
 - Universitātes korporāciju pārstāvja A. Kalēja uzstāšanās;
 - studenta G. Rozenberga uzstāšanās;
 - rektora galavārds.
- 16.00. — koncerts, kurā uzstāsies:
 - LVU koris «Juventus», LVU kamerorķestris, vīru koris «Tēvzeme», prof. J. Kļaviņš (ASV) — solodziesmas.
- 20.00. — Balle.

Второе семидесятилетие. Вторая молодость?

Что случилось, почему у одного университета несколько 70-летних юбилеев? Послушаем, что говорит об этом работник нашего музея ИРЕНА ОНДЗУЛЕ.

— 8 февраля 1919 года советское правительство создало Высшую школу Латвии — но на базе РПИ. Даже не все факультеты эвакуированного политехнического института были открыты — только химический, сельскохозяйственный, механический, инженерный и строительный. Не было открыто ни одного нового факультета. А к концу апреля в газетах сведения о новом вузе стали исчезать — шла война, было не до образования.

Правительство новой Латвийской республики не признало созданную Стучкой Высшую школу и 28 сентября 1919 года открыло свою: факультеты бывшего политехнического института плюс гуманитарные, ранее в Латвии не существовавшие вообще, — филологический, философский, а также медицинский. Как видите, именно в это время образование становится более близким к университетскому.

И вот сегодня впервые довольно полно представлен в нашем музее период 20-х—40-х годов — вся история этого времени, со всеми плюсами и минусами. Например, документы о двух теологических факультетах — с православным отделением и римской католической церкви, о них раньше упорно молчали. Или свидетельства влияния сталинизма. Было ликвидировано отделение философии как вредное для формирования сознания советского человека — и введено обязательное для всех изучение Сталинской конституции, основ марксизма-ленинизма и русского языка. А раньше на филфаке проходили не то что русский — славянские языки, романские, германские, древнеклассические, балтские.

Люди помогали мне в сборе экспонатов, сами приносили старые учебники, дипломы, студенческие билеты. К сентябрьскому юбилею экспозиция пополнилась новыми материалами о различных студенческих организациях и корпорациях 20-х—40-х годов.

Tāpat kā šie vīri pirms 70 gadiem pulcēsīmies sestdien, 30. septembrī, plkst. 12.00 svinīgajam sarīkojumam.

Universitātes „vecā ēka” 1919. g. 28. sept., universitāti atklājot.

MŪSU VIESI

ALEKSIS DREIMANIS

LVU 70. gadadienas svinību ārzemju viesu pulkā gaidām Kanādas latvieti — Rietumu Ontārio universitātes profesoru Aleksis Dreimanis. Viņš dzimis Latvijā pirms 75 gadiem (1914. g. 13. augustā), beidzis (1938. g.) Latvijas Universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultāti, iegūstot geologa specialitāti, un vairākos turpmākajos gados bijis arī universitātes šīs fakultātes docētājs.

Jau studiju gados parādās pirmās Alekša Dreimaņa publikācijas par Latvijas kvartārgeoloģijas jautājumiem un šai geoloģijas nozarei viņš paliek uzticīgs arī turpmākajos gados. Neatļaidīgais pētnieciskais darbs visai drīz vainagojas ar panākumiem — 1939. gadā A. Dreimanis izstrādā morēnu petrogrāfiskā stāva analīzes metodi, kuru kvartārgeoloģiskajos pētījumos Latvijā sekmīgi lieto arī pašreiz. Izmantojot tobrīd jaunākos urbumu datus, pirmo reizi tiek pamatota trīs apledoju morēnu klātbūt-

ne Latvijā. 1942. g. (ar līdzautoru P. Liepiņu) publicē pirmo no pagaidu vienīgo Latvijas iežu un minerālu noteicēju.

Kopš 1944. gada A. Dreimanis atrodas emigrācijā — sākotnēji uzturas Eiropā (Zviedrijā, Rietumvācijā), bet piecdesmitajos gados darbu geologa specialitātē atrod Kanādā un no 1956. gada ir Rietumu Ontārio universitātes profesors. Alekša Dreimaņa zinātniskie pētījumi Ziemeļamerikā un Eiropā gūst vispārēju atzinību. Par to liecina viņa ievēlēšana par Amerikas kvartārgeologu savienības priekšsēdētāju, starptautiskās kvartāra pētījumu savienības (INQA) litoloģijas un ģenēzes komisijas prezidentu, vairākkārtējie PSRS ZA ielūgumi piedalīties nozīmīgos starptautiskos forumos, kā arī 1989. g. saņemtā Albrehta Penka medaļa.

Isā rakstā nav iespējams aplūkot visu profesora Alekša Dreimaņa zinātnisko un sabiedrisko darbu. Jānorāda tikai, ka līdzte-

kus speciālajām publikācijām kvartārgeoloģijā (to skaits ievērojami pārsniedz simtu), profesors pazīstams kā zinātnes popularizētājs, enciklopēdisko izdevumu terminoloģisko vārdnīcu sastādītājs. Viņš vienmēr atbalstījis latviešu un citu Baltijas tautu emigrantu centienus iegūt izglītību un iesaistīties zinātniskās pētniecības darbā. Galvenokārt pateicoties tautieša Alekša Dreimaņa iniciatīvai izveidojušies un attīstījušies Latvijas kvartārgeologu un geomorfologu kontakti ar attiecīgajiem citu valstu speciālistiem, un arī starptautiskajām zinātniskajām organizācijām. Viņu vienmēr interesējuši kvartārgeoloģiskie un glaciomorfoloģiskie pētījumi un to attīstība Latvijā. Kā spilgts piemērs šo pētījumu atbalstam jāmin profesora līdzdalība moderna datora dāvinājumā LVU Geoekoloģijas un geomorfoloģijas katedrai. Apšveicot cienījamo profesoru Aleksis Dreimanis nozīmīgajā dzīves jubilejā, novēlam labu veselību, arī turpmāk saglabāt nerimtīgo enerģiju pētnieciskajā darbā, optimismu un ticību zinātnes progresam.

Geoekoloģijas un geomorfoloģijas katedras vadītājs, docents
OJARS ĀBOLTIŅŠ

Vācu draugi

Jau vairāk nekā 20 gadus P. Stučkas Latvijas Valsts universitāte uztur draudzības un sadarbības sakarus ar V. Pika Rostokas universitāti (VDR). Studentu praktikanu grupu apmaiņa, kopīgi zinātniski pētījumi, piedalīšanās partneru rīkotajās konferencēs jau kļuvušas par labu tradīciju. Lielu ieguldījumu šādu, kā arī personisku kontaktu nodibināšanā un uzturēšanā devušas PSRS un VDR, resp. VDR un PSRS draudzības biedrību attie-

cīgās apakšvienības. Īpaši jāatzīmē tā aktivitāte, pretimnākšana un palīdzība, kas raksturīga V. Pika Rostokas universitātes draudzības biedrības prezīdijam. Tas plaši popularizē mūsu Universitātes sasniegumus savu studentu un pasniedzēju vidū, rīko tikšanās ar kolēģiem no Rīgas, bet pēdējā laikā arī informē studentus un darbiniekus par jaunajiem sabiedriski politiskajiem notikumiem Latvijā un visā Padomju Savienībā.

Pagājušā gadā viņi bija atsūtījuši dāvanas — keramikas izstrādājumus, kas pēc viņu ierosmes tika nodotas 2. Rīgas bērnu

namam. Sogad viņi sagatavojuši fotoizstādi par V. Pika Rostokas universitātes darbību un izausmi VDR pastāvēšanas 40 gados. Uz izstādes atklāšanu Rīgā ieradies draudzības biedrības prezīdija priekšsēdētājs prof. O. Millers un sekretārs H. Smīds. Izstāde tiks atklāta 4. oktobrī plkst. 15.00 Mazajā aulā. Tā darbosies arī 5. oktobrī no plkst. 10.00—17.00. Visi VDR un Rostokas universitātes draugi laipni aicināti uz tikšanos.

PSRS un VDR draudzības Universitātes apakšvienības biroja priekšsēdētāja, profesore
ALEKSANDRA ROLOVA

STUDENTU VASARA

Daba mums — mēs dabai?

«Ko sēsi, to pļausi» — skan sakāmvārds. Arī dabā visi procesi norisinās likumsakarīgi, un cilvēces nepiedodami «cūciskā» izturēšanās pret dabu jau ir novedusi mūs milzīgu ekoloģiska rakstura problēmu virpulī ne tikai Latvijā, ne tikai Padomju Savienībā, bet visā pasaulē. Baltijas un Kaspijas jūra, Cernobīļa... — tā varētu turpināt bezgalīgi. Katakližmas vakar, šodien, rīt? Vai mēs gribam arī Latvijā tādus rajonus kā trīsdesmit kilometru zona Cernobīļas AES apkārtnē, kur vēl gadu desmitus un pat simtus nevarēs dzīvot cilvēki?

Risinājumi? Jā, no «augstām tribīnēm» skan vārdi par dabas aizsardzību. Lūk, izvilkumi no PSKP 27. kongresā izstrādātajiem PSRS ekonomiskās un sociālās attīstības pamatvirzieniem 1986.—1990. gadam un laika posmam līdz 2000. gadam, no nodaļas «Apkārtējās vides aizsardzība»: «Paaugstināt, plašāki ieviest, attīstīt, konsekventi uzlabot, īstenot, tālāk realizēt, racionālāk izmantot...», taču aiz šiem vārdiem ir ekoloģiskās krīzes bezdibenis, uz kura malas mēs balansējam, mēģinot noturē-

ties līdzsvara stāvoklī, līdzsvara, kurš sen jau ir zudis.

Mazo upju liktenis saista aizvien lielāku sabiedrības uzmanību. Satraukums ir pamatots — upes aizsērē, aizaug, pat izsīkst. Šie procesi nenotiek dabiski. Arī to cēlonis ir pats cilvēks ar savu darbību: nepārdomāta minerālmēslu lietošana, neprasmīga meliorācijas sistēmu izmantošana, neattīrītu komunālo un rūpniecības notekūdeņu ievadīšana, pavirša fermu un lopkopības kompleksu atkritumu uzglabāšana. Bet mazajās upēs taču vēl nārsto taimiņi, laši, nēgi, vēl ir foreles un vēži.

Manuprāt, negaidot rīkojumus no «augšas», ir jāuzsāk mazo upju kopšana un atjaunošana. Pirmo soli šajā virzienā spēra Latvijas Valsts universitātes jaunatnes ekoloģiskais centrs, izveidojams vienu no Latvijas vēsturē pirmajām ekoloģiskajām nometnēm Liepupē un kuras devīze varētu skanēt šādi: «Nevis kvantitāti, bet kvalitāti.» Uzsākt darbus pie visu Latvijas upšu, kurām ir izteka Baltijas jūrā, atveseļošanas, tas skan grandiozi, bet vajadzēja sākt ar vienu. Tātad mūsu pirmais pacients —

Liepupe: garums 21 km, krituma starpība 43 m, aizņem 44 km² lielu platību. Kāpēc tieši Liepupe? Varbūt pateicoties 19. ceļu remonta un celtniecības pārvaldes priekšniekam I. Roobam, kurš atvēlēja mums pārvaldes klubu, kurā mēs dzīvojām, varbūt pateicoties tām siltajām pusdienām, kuras mums deva K. Pētersona vadītās padomju saimniecības «Liepupe» ēdnīcā, vai tiem produktiem, kurus saņēmām Dantes kolhozā ar priekšsēdētāja E. Tauriņa vēlību. Ko vēl vairāk var vēlēties jauni cilvēki, kuriem ir vēlšanās strādāt, ar savu darbu atjaunot zudušo Latvijas mazo upišu idilli, to neatkārtojamo neskartās dabas fantastiskumu.

Cik daudz iestāžu sliekšņiem kāpa pāri jaunatnes ekoloģiskā centra vadītājs Raimonds Ernšteins un topošās ekoloģiskās nometnes priekšnieks Vairis Brīze, kamēr visas formalitātes tika nokārtotas, lai paliek lasītāja fantāzijas lidojuma ietvaros, bet 1989. gada 4. jūlija vakarā septiņi puīši un sešas meitenes devās pretī nezināmajai upītei, kuras tīrība un sakoptība bija ielikta šo trīspadsmit cilvēku rokās. Vecākajam divdesmit četri, jaunākajai tikai divi gadiņi.

Vienības uzdevumu varētu formulēt pavisam vienkārši: 1) upes attīrīšana no tajā sakritušajiem kokiem, 2) krācīšu veidošana no akmeņu krāvumiem, lai bagātī-

nātu upi ar skābekli, 3) grunts iridnāšana un ūdenszāļu ravēšana, 4) straujteču labiekārtošana, radot labvēlīgus apstākļus nāstam. Visu darbu teorētisko pusī izstrādāja Bioloģijas institūta Hidrobioloģijas nodaļas zinātniskie līdzstrādnieki Atis Zvirgzds un Andris Urtāns, kuri līdzēja ne tikai ar padomu, bet no sava pamatdarba brīvajā laikā brauca pie mums un strādāja upītē.

Darba pietika visiem. Puīši vilka krastā upē sakritušos kokus, darbojās ar motorzāģi, arī meitenes cēla tik, cik spēja nest. Kur netika galā viens, talkā nāca draugs. Upes likumos parasti nācās lauzties gluži kā caur džungļiem, jo no koku sanesumiem veidojās grandiozi aizsprosti. Bet, liekas, tieši šis darbs upē tuvināja mūs visus, studentus un skolēnus, ar tik dažādiem raksturiem un pasaules uztveri. Ikkatrs ārā izcēltais koka stumbrs, ikkatrs noietais un attīrītais upes metrs mūs pacēla pāri ikdienai un tuvināja garīgi. Mainu noslēguma vakari bija isti svētki, prieks un gandarījums par padarīto darbu un arī kāds grūtirdības mirklis par to, cik ātri pagājais laiks. Laiks mūs vieno, bet dažreiz arī šķir. Tas drīz šķirs mūs no jauniegūtajiem draugiem: Klaudijas un Stefana no VDR, Cikijas un Sjūzijas no VFR, Tomasa no Rietumberlīnes, no itāļa Skota, francūzietēm Jadvīgas un Stefanjas, holandie-

tēm Reinhildes un Odas un somietes Evas. Tie visi ir jaunieši, kuri, apskatot firmas «Civil Service International» katalogu (šeit var atrast izziņas par visdažādākā rakstura jauniešu darba un atpūtas nometnēm visā pasaulē), ir izvēlējušies Latviju.

Tas bija tikai sākums. Darāmā vēl ir ļoti daudz. Bet nobelgumā gribētos uzdot retorisku jautājumu, apēlēt pie to cilvēku sirdsapziņas, kuri dzīvo un strādā Liepupes krastos: «Vai mūsu darbs nebūs bijis vērtīgs?» Ja paši nejutīsim atbildību par savu durvju priekšā esošās dabas vienreizīgumu, tad pēc neilga laika visi attīrīšanas darbi būs jāsāk no jauna, jo, virzoties no iztekas uz augšu, no upītes cēlam laukā ne tikai gadu gaitā sakritušos kokus, bet arī visdažādākos sadzīves priekšmetus, sākot no stikla burkā un pudeļiem un beidzot ar kannām, spaiņiem un mucām.

Var jau daudz runāt par ļaunumu, ko nodara dabai milzīgie un modernie rūpnieciskie kompleksi, bez kārtīgām attīrīšanas iekārtām, bet kas tad stāv visu šo kompleksu priekšgalā? Cilvēki, tādi paši kā mēs, tāpat pieraduši nomet uz ielas cigareti, vecu biļeti, vai saldējuma papīrīti, atstāt pludmales smiltīs tukšas pudeles...

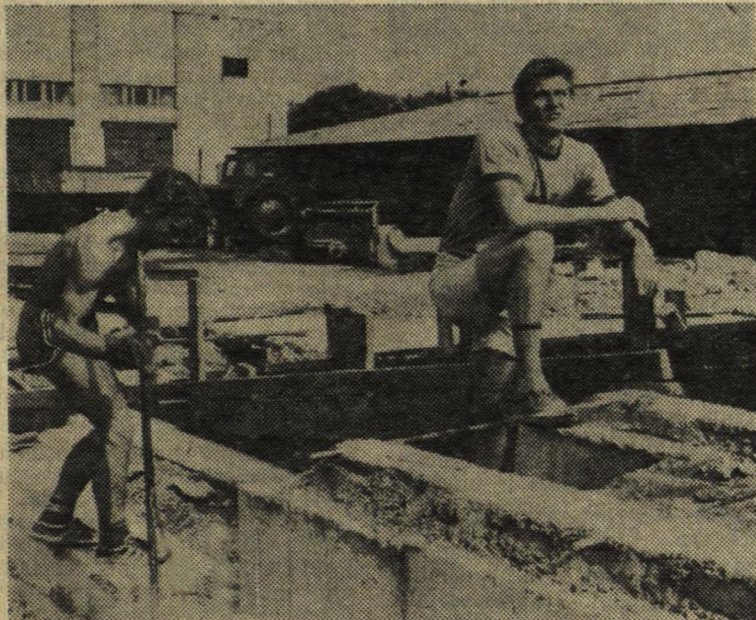
BILS PURINS,
žurnālistikas specialitātes students

RĀDI, KO VARI UN CIK SPĒJ

Jau otro vasaru SCV «Agregāts» strādāja Jelgavas rajona Ozolniekos, līgumu par celtniecības darbiem noslēdzot ar Jelgavas PMK-13. Tā mūsu mehānisms lēni sāka darboties. Sākumā ar lielu berzi, taču pēc tam, kad sākām viņu eļļot, arvien labāk un labāk. Ņem, mēri, laisti, betonē un domā, ko darīt tālāk.

Tātad puīšiem bija vairāki uzdevumi: betonēt parka teritorijas segumu, būvēt estakādi un taisīt celiņu un sētu ap noliktavas teritoriju. Visvairāk strādājām pie estakādes. Vienības biedrs Andrejs kādreiz prasīja: «Vai varat pateikt, pret ko man ir alerģija?» Minējām un neuzminējām. Tad viņš atbildēja: «Pret vibratoru.» Tā ir mehāniskā ierīce, ar kuras palīdzību tiek vibrēts betons. Kad to ieslēdz, tas sāk drebināties, un līdz ar to divi uzņēmīgi cilvēki var sākt vibrēt betonu. Kad pabeidzām taisīt estakādes braucamās joslās, puīši teica: «Tā tik ir celtnie. Atomkara rezultātā (tfu, tfu, tfu — pār kreiso plecu) visas apkārtējās celtnes sabruks, bet mūsu estakāde paliks.»

Vislabāk ar darbu veicās meitenēm, kuras krāsoja kāpņu telpas. Materiālu pietiek, darba ap-

joms neierobežots. Rādi, ko vari, un cik spēj. Kopumā katra meitene vasaras divos mēnešos

izkrāsoja četras kāpņu telpas četrstāvīgā mājā. Kvalitāte — teicama. Viņu darba sparū varētu apskaut pat pieredzējis meistars.

Pēc kārtīga darba nāk kārtā arī atpūtai. Sākumā, kad bija vairāk spara, gājām spēlēt ar vietējiem puīšiem futbolu. Tomēr visbiežāk vienība kopā saņāca spēlēt volejbolu, jo tas bija labs veids, kā atbrīvoties no noguruma un parunāt par topo-

ir kā ir, bet mūsu vienībai ir priekšlikums: «Lai stagnācijas gadu simbolika paliktu tikai vienībā «Agregāts». Mēs vispusīgi atbalstīsim tos, kas nostāsies uz šī ceļa.

Vēl vienība bija Lielupes svētkos, jautrajā Kurzemes festivālā. Pie sevis mājās rīkojām deju vakarus, dažu labu konkursu. Liekas, ka vasara ir pavadīta vērtīgi. Iesakām arī jums iesaistīties studentu vienību darbībā.

šajiem plāniem. Tad nāca arī fizmatu vienību festivāls Ungurmuižā un Daugavas zonas festivāls Madlienā. Šeit varēja rādīt arī savu sportisko sagatavotību. Bet tā kā republikā stagnācijas gados netika piešķirts daudz līdzekļu sporta attīstībai, tad mums bija arī atbilstoši viduvēji rezultāti.

Jā, ar tiem stagnācijas gadiem

Fizikas un matemātikas fakultātes IV kursa students

JANIS PORIETIS

Mūsu piebilde. Zēl, ka «Agregāts» nepiedalījās Vidzemes novada festivālā, kur tika izsludināts konkurss par stagnātiskāk noformēto nometnes vietu. Diez vai kāds spētu konkurēt ar «Agregātu», ja vien tas būtu ieradies...

MĀCĪBAS AGRĀK UN TAGAD

(Rīt piektais perestroikas gads...)

Klīst leģendas un tiek vāktas teikas par to, kā un cik ilgi iespējams «mācīties» (arī nākamie vārdi būtu jāliek pēdīnās — absurds, jo kāds gan sakars padomēm, kā varas iestādei ar augstskolu?) — tā tad — pat Ģinēsa rekordu grāmata ilgojas sagaidīt dokumentāli fiksētu faktu — cik ilgi iespējams kārtot sesiju padomju augstskolā. Ar to pat sākuši lielities — te Dūrišu Juris paziņo, ka mācoties konservatorijā jau deviņus (laikam) gadus, bet tālāk par trešo kursu neesot ticis, te atkal kāda mana darba kolēģe — radiožurnāliste ar vārdu, smejas, ka esot «nomocijusi» to universitāti neklātienē desmit gados.

Arī es ar vasaras sesijas kārtotānu «nedaudz» aizkavējos — jaunais mācību gads jau nāca pa durvīm iekšā, bet es ieradus ārējam literatūras katedras pasniedzējas Tūsnēdas Celmiņas dzīvoklī kārtot ieskaiti. Mjā...

Atkāpe (laikam liriska).

Es vienmēr esmu apskaudis šādus cilvēkus. Celmiņas kundzei, cik man saprotams, nebija grūtību, kad nācās iekārtot savu dzīvokli. Par mājīgumu tajā rūpējās grāmatas, no kurām (kā jau katrā inteliģenta cilvēka dzīvoklī) šeit «lūst» plaukti. Pie sienām J. Brektes gleznoti akvareļi.

Sajā dzīvoklī ir arī tāds «foršs» rakstāmgalds, kura atvilknēs...

Pasniedzēja Celmiņa: — No pirkur rakstāmgalds, lai patrenētos...

Apžēlīgi, skatos — no rakstāmgalda atvilknēs tiek vilkti laukā «mēmie» sējumi, kuros...

... jā, tie ir mani kādreizējie Latvijas Universitātes laika lekciju konspekti...

Grābju pirmo, kas gadās pa rokai — «Ievads filozofijā»... (Atkal jāliek daudzpunkts. — jo mana brīnīšanās turpinās.)

Nu, kas tur divains? Tajos laikos studentu ar varu neviens uz augstskolu nevilka. Ap mācības sistēma un tās kvalitāte

KĀDU PARĀDU KĀRTOJOT

NOSTALĢISKAS ATMIŅAS AR IEROSINĀJUMA NOZIMI.

savukārt nodrošināja visu ieinteresētību un vēlmi **STUDET**. (sk. svešv. vārdn. — «studēt» — no latīņu val. «studere» — censties, nodarboties; (...) rūpīgi pētīt kādu jautājumu, parādību.) — tāpat kā augstvērtīgu kontaktu starp «komiltoniem» (sk. korporēju terminoloģ. vārdnīcu.) un arī tikpat vērtīgu «kadru» (hm, piedodiet, vienkārši — personību veidošanu un...) izlaidi dzīvē ar lepnu diplomu, kas lai gan nebija svarīgākais, bet tomēr — daudz greznāks un pieklājīgāks kā tie «papīri» ko saņem tagadējie absolventi.

Jā, — par konspektiem. Tā nav nostalgija; gluži vienkārši mūsu augstskola pašlaik ir tik tālu degradējusies... Ai, ko tur runāt! Nu, kā, teiksim, filologiem var pasniegt romantismu, ja viņi nav apguvuši filozofijas pamatus? Kāpēc «žurnālistikā» (kā priekšmetā) ir «Ievads», bet — dialektisko materiālistisku padomju

studentam «borēs» bez jebkāda «Ievada» filozofijā? Atkāpe (ne gluži vairs tik liriska).

Man arī gribētos, lai zinātnieki un mēs pašī pastrīdētos — vai ir normāla, nacionālās skolas koncepcija paturēt prātā, — mūsu izglītības krievisko un materiālistisko ievirzi? Kādēļ laikā, kad sākam vismaz cienīt reliģiju un pluralismu, mēs nevarētu visas lietas skatīt pasaules, kaimiņrepubliku kontekstā, saprotama lieta, — nenoliedzot ne krievu kultūras, ne materiālistiskās pa-

40, varbūt — 50, bet tevi ierobežoja tikai noteiktu eksāmenu skaits **JEBKUROŠ** priekšmetos, kas bija jānokārto mācību **GADA** laikā. Kāds tad bija šis mācību gads? Visupirms jau izvēlos tos priekšmetus, kuros kārtotāju šogad eksāmenus, kuras lekcijas apmeklēšu. Lai gan lekcijas var arī neapmeklēt vai arī darīt to, kad vēlos (lekciju tēmas bija zināmas visiem un pa datumiem), bet ik nedēļas man **OBLIGATI** ir jābūt attiecīgo priekšmetu semināros.

Jā, te beidzas demokrācija un sākas studēšana. Kaut arī demokrātijas vietā nāk arī «demokrātijas skola», kā mēs to tagad saucam (un kuru varam apgūt Leņina ielā pie pasniedzējas Mildas Brīvības — R. L.). Kā notiek seminārs? Studenti gatavo kaut ko pamatīgāku saturā par kursa darbu un mazāku vērienā par diplomdarbu — kurā visu pasaules gudrību literatūras (atrodamās, nevis «ieteicamās») kontekstā apskata šauru specifisku tēmu. Viņa pienākums divas nedēļas pirms tās seminārreizes, kad viņš uzstāsies ar savu referātu, izsniegt **VISIEM** saviem semināra biedriem (un ne tikai pasniedzējam) referāta plānu, izmantotās literatūras sarakstu un tēzes. Tiek nozīmēts oponents, kuram ne uzpirkt, ne laicīgi iegrozīt viņam smadzenes vajadzīgajā virzienā nav iespējams, jo viņš saņem atzīmi par to, kā vērtēs referātu. Tāpat arī pārējie, kas piedalās referāta apspriešanā, jo arī viņiem par katru semināru jāsaņem atzīme.

Un ne jau kā skolā, kad tu pasaki uzvārdu Pēterim Lielajam un jau esi (par «papildināšanu») saņēmis «pieci». Seminārā un arī eksāmenā students un pasniedzējs brīvi pārrunā visu vielu. Viņiem jāpārzina **VISS** materiāls. (Bet **JĀPARZIN**, nevis **JĀZINA!** R. L.). Students ru-

nājas ar eksaminatoru «viens pret vienu» (auditorijā vai pasniedzēja dzīvoklī neviena cita nav), runājas kā pieauguši cilvēki, tajā pašā laikā bez distances, rodot savā starpā tiešu kontaktu. Kas tā tāda «biļešu vilkšana», kas ir «gatavošanās laiks», beigu galā — pat kas ir gadsimtu ilgā sociālistisko studentu tradīcija — nu, protams, «špiķošana» — par to visu es uzzināju tikai padomju laikā...

Pēdējā atkāpe — nu, jau pavissam prozaiska.

Rektora kungs, — pašlaik rīt **PIEKTAIS** perestroikas gads... Un ņemsim to «V» burtu no mūsu augstskolas nosaukuma laukā! Viss jaunais ir labi aizmirsts veicis. Mēs Jums palīdzēsim!

Bet ieskaiti es tomēr nokārtoju, un tagad esmu — žurnālistikas specialitātes 3. kursa (bet varbūt tomēr atgriezīsimies pie priekšmetu sistēmas?) students **RAIMONDS LOCMEĻIS**.

Red. piezīme Nr. 1.

Apzinoties Raimonda domu un atziņu aktualitāti šodien un pilnībā atbaļstot viņa reformatoriskos (laikam gan paņēzāk — reformatīvos) ierosinājumus, gribam atgādināt, ka arī padomijā (to skaitā arī Padomju Latvijā) ir augstskolas, kur pēc «aizkavēšanās» pavasara sesijā studijas nākošajā kursā ir zem patreknas jautājuma zīmes... Tā teikt — ir vietas, kur kārtība cita...

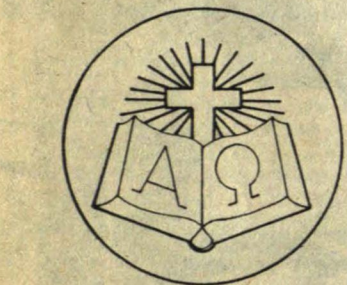
Red. piezīme Nr. 2.

Neapšaubot autora minēto faktu patiesumu, atgādinām, ka Latvijas mūzikas augstskolā dažus mūsu nopelniem un jaunatnes atzinībām bagāts roka darbinieks vispirms studē vienā specialitātē, tad (to beidzis vai nebeidzis) — gūst nedaudz dziļāka rakstura zinības citā. Mācību laiks līdz ar to pagarinās, ja ne pat dubultojas...

«Mēs patiešām esam bijuši visai zīmīgākā valsts pasaulē. Bijuši? Esam vēl joprojām? Nu sākas grūtais atcerēšanās, atmošanās laiks. (Satriecošākā atziņa šodien ir: kā mēs tik ilgi varējām dzīvot bez visa tā?) Tā šī gada 14. maijā avīzē «Svētdienas Rīts» rakstīja mācītājs Juris Rubenis.

Sodien, kad beidzot esam apjautuši, ka pilnvērtība nav iespējama, ja tajā nav tas, ko saucam par garīgumu, atcerēsimies, neatkarīgās Latvijas gados mūsu Universitātē ir bijušas divas teoloģiskās fakultātes.

Pirmā no tām — Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultāte tika atklāta 1920. gadā. Tas bija laiks, kad jaunā Latvijas valsts vēl tikko sāka veidoties. Filozofijas doktore Milda Paļeviča ir teikusi: «Valsts tapšanai un arī valsts pastāvēšanai bez saimnieciskajiem un bez politiskajiem

* Teoloģijas fakultātes emblēma.

pamatiem ir vajadzīgi arī tīri garīgi pamati. Jāatzīst, ka indivīda, sabiedrības un tautas garīgie spēki ir būtiskākie un galvenie valsts pamata rādītāji.»

Gadsimtiem ilgi latviešu draudzes ir vadījuši akadēmiski izglītoti mācītāji. Tagad galvenais bija, lai reliģija cieši savītos ar latviskumu. Taču to panākt būtu grūti, ja nākamie mācītāji, teologi un reliģijas skolotāji būtu spiesti meklēt izglītību ārējām universitātēs.

Otrā — Romas katoļu teoloģijas fakultāte tika dibināta

Aizmirstā vēsture

daudz vēlāk — 1938. gadā. Arī tās atvēršanai bija svarīgs iemesls — 500 tūkstoši latviešu toreiz bija katoļticīgi. Pirmā fakultāte laika gaitā bija ieguvusi evaņģēliski luterānisku orientāciju.

Teoloģisko fakultāšu darbības gadās tajās izskolojās augsti izglītoti baznīcas dzīves veidotāji. Viņu vidū bija arī izcili teologi, kas devuši vērtīgas atziņas visas pasaules teologu saimei. Taču īpaša uzmanība tika veltīta tām teoloģijas nozarēm, kam bija ciešs sakars ar latviešu tautu. Šādas nozares bija senlatviešu reliģijas vēsture un Latvijas baznīcas vēsture, kuras ar laiku ieguva patstāvīgu disciplīnu statusu.

Atmodas laiks ir grūta atcerēšanās. Negribas ticēt tam, ka daudz kas būtu aizgājis nebūtībā pavisam. Sodien sameklēt liecības un informāciju par teoloģiskajām fakultātēm ir ļoti grūti. Bet tas ir jādara tagad un nekavējoties, ja negribam, ka mūsu kultūras «Sarkanajā grāmatā» tiek papildināta ar vēl vienu ierakstu par zudušām tautas garīgām vērtībām. Sajās jubilejas dienās piedāvājam iepazīties ar teoloģisko fakultāšu vēsturi.

Mūsu gadsimta sākumā kļuva skaidrs, ka latviešiem ir ārkārtīgi nepieciešami tādi teologi un mācītāji, kas nāktu no pašu tautas. Attiecīgu izglītību tajā laikā daudz mūsu tautieši varēja gūt Tērbatas universitātes Teoloģijas fakultātē, kur mācījās studenti ne tikai no visas Baltijas, bet arī no Krievijas un pat Polijas. Šīs universitātes mācībspēki bija vācu tautības, arī mācību valoda bija vācu. Ap 1905. gadu tika izvirzīts tā saucamais nacionālo profesūru projekts, kurš paredzēja latviešu un igauņu drau-

džu mācītāju sagatavošanu Tērbatas universitātē paralēli vācu profesūrai ieviest arī igauņu un latviešu profesūras.

Vācu valodas pārākuma laiks nomainījās ar citu valodu atzīšanas periodu, tad «lielās un galvenās» valodas godā tika celta krievu valoda, kādēļ no Tērbatas bija spiesti aiziet daudzi vācu profesori. Šis pārmaiņu, augšanas, tad reakcijas laiks Tērbatā saistīts arī ar vairākiem latviešu teoloģijas mācībspēku vārdiem. Tie ir seniors un juniors Kārlis Kundziņi (vecākais vēlāk kļuva par LU goda doktoru), Jānis Sanders. Savu zinātnieka karjeru Tērbatā sāka arī Ludvigs Adamovičs...

...1917. gada jūnijā Tērbatā sanāca latviešu skolotāju kongress. Sajā kongresā darbojās arī Augstskolas sekcija, kura atzina, ka pie Latviešu augstskolas ir nepieciešama Teoloģijas fakultāte.

Ap to laiku pret Teoloģijas fakultātes dibināšanu jau sākās zināms pretpieciens. Pēc sociāldemokrātu priekšlikuma skolotāju kongresa kopsēde jaundibināmās Latvijas augstskolas fakultāšu sarakstā Teoloģijas fakultāti minēja kā pašu pēdējo.

1919. gada augustā Rīgā notika latviešu evaņģēlisko mācītāju apspriede, kura vienprātīgi atzina prasību pēc Teoloģijas fakultātes Latvijas augstskolā. Pamatojoties uz to, ka trīs ceturtdaļas latviešu tautas ir luterticīgi, šai jaunajai fakultātei ir jādarbojas evaņģēliski luterisko tradīciju garā. Pie tam, draudzes mācītāji var būt tikai akadēmiski izglītoti teologi. Apspriedes pilnvarotie mācītāji K. Kundziņš seniors no Smiltenes, K. Beldavs no Valmieras, V. Maldonis no Cēsīm 25. augustā iesniedza toreizējās Latvijas Pagaidu Valdī-

bas ministru prezidentam Kārlim Ulmanim lūgumu, kurā izskanēja prasība dot iespēju nākošajam Latvijas reliģiski tikumiskās kultūras darbiniekiem (mācītājiem un reliģijas skolotājiem) izglīties savas tēvzemes augstskolā.

Mācītāju apspriede par iespējamo fakultātes organizēšanas vadītāju ierosināja Kārlis Kundziņu junioru. Taču viņš jau bija iecelts par Valodnieciski filozofiskās fakultātes pagaidu dekanu. Tādēļ par Teoloģijas fakultātes iniciatoru izglītības ministrija iecēla V. Maldoni. Tika izveidota arī Organizācijas subkomisija Teoloģijas fakultātes nodibināšanai. Šīs subkomisijas sastāvā bija V. Maldonis, F. Milenbahs — iekšlietu ministrijas garīgā departamenta direktors un E. Bergs — mācītājs, latviešu mācītāju un teologu pārstāvis.

1919. gada 29. septembrī viņi nolemj, ka jaundibināmā Teoloģijas fakultāte darbosies kā kristīgās reliģijas zinātnes pētītāja bez noteiktas konfesionālas orientācijas, mācību plānos neiekļaujot praktiskās teoloģijas priekšmetus. Tādējādi netika ievērots jau minētās mācītāju apspriedes norādījums uz to, ka fakultātē būtu tradīcijas.

Taču šķēršļi fakultātes atvēršanai vēl joprojām pastāvēja. Zināma sabiedrības daļa negribēja atzīt tādas Teoloģijas fakultātes pastāvēšanas iespējamību, kurai būtu zinātnisks raksturs vien. Izdevums «Sociāldemokrāts» savās lappusēs atklāti paziņoja, ka augstskolā šāda fakultāte vispār nav jāatver, bet par mācītāju izglītību lai gādā pašas evaņģēliskās draudzes.

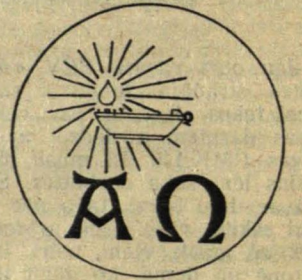
Domstarpības radās arī jautājumā par fakultātes finansēšanu. Izglītības ministrs uzskatīja, ka fakultāte jāuztur pašam draudzēm. Taču Ministru Kabinets tomēr pieņēma lēmumu, ka fakultātes atvēršanai nepieciešamos izdevumus sedz Valsts Kase.

1920. gada 6. janvārī subkomisija lūdz Organizācijas Padomi nekavējoties saņemt valdības piešķirtos līdzekļus, lai pēc Zie-

massvētku brīvdienām sāktu darbu.

1920. gada 13. janvārī «Organizācijas padome tiek iepazīstināta ar fakultātes mācību spēkiem: Ludvigu Adamoviču — teoloģijas zinātnu kandidātu, docentu «Baznīcas vēsturē» un «Reliģijas vēsturē», Maksimiliānu Stefāniju — teoloģijas zinātnu kandidātu, docentu «Izraēlas tautas vēsturē»; Erihu fon Srenku teoloģijas magistru, docentu «Jēzus un Apustuļu laikmeta vēsturē»; Kārlis Kundziņu jaunāko — teoloģijas zinātnu kandidātu un Voldemāru Maldoni — mācītāju, kurš varēja lasīt lekcijas «Reliģijas filozofijā» un reliģijas Etikā.

26. aprīlī tiek pieņemts viens ļoti būtisks lēmums, proti, lekcijas var lasīt dažādām konfesijām piederīgie. Šis lēmums guva

* Romas katoļu teoloģijas fakultātes emblēma.

atziņu pareizticīgo latviešu ap-rindās.

Latvijas otrās lielākās konfesijas piekritēji — katoļi, fakultātes dibināšanas laikā īpašu interesi par to neizrādīja. 1920. g. 3. oktobrī Rīgas arhibīskaps Antonijs Springovičs Aglonā atvēra Rīgas arhidiecezes garīgo semināru. To 1924. gadā pārcēla uz Rīgu. Šis seminārs tad arī bija priekštecis 1938. gadā atvērtajam Latvijas Universitātes Romas katoļu teoloģijas fakultātei.

JOLANTA APINE

KORPORĀCIJAS

ATJAUNOJAM DARBĪBU

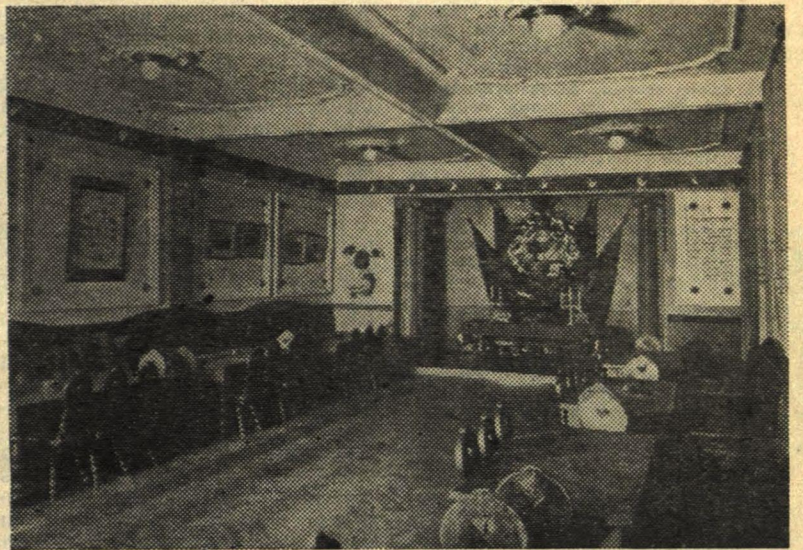
ra tradīcijai, bet 1882. g. 11. martā nomainīja uz zaļš—zils—zelts. 1881. g. vakari pieņēma Fraternitas Lettonica nosaukumu, bet 1882. g. 20. februārī — Lettonia. L. devīzes ir — Vitam, Salutem, Veritatem (Dzīvei, Patiesībai, Labklājībai) un Acti la-

porāciju Frat. Estica, kā arī draudzības līgumu ar Lietuvas korporāciju Neo-Lithuania. 1940. g. vasarā PSRS okupācijas vara Lettoniju slēdza un tās īpašumus konfiscēja. II Pasaules kara beigās daudz letoņu atstāja Latviju. Viņu vairākums nokļuva Vācijā, kur atjaunoja korporāciju dzīvi un 1949. g. martā piedalījās Latviešu korporāciju apvienības nodibināšanā.

1950. g. Lettonias sēdeklī pārcēla uz Ņujorku par senioru ievēlot prof. Pēteri Lejņu, kurš šo pienākumu veica 7 gadus. Globālā vadība bija Ņujorkā līdz 1967. g., pēc tam to pārmaiņus nodeva Čikāgas, Toronto, Ohaijo un kopš 1982. g. Vašingtonas pavalsts kopām. Lettonias darbība notiek 22 kopās — 14 ASV, 3 Austrālijā, 3 Eirpā, 2 Kanādā. Korporācijas locekļu skaits ārpus Latvijas 1983. g. bija 527. No Lettonias nāk ievērojami tautas darbinieki: Bernhards Dirīkis — Rīgas Latviešu Biedrības dibinātājs un pirmais priekšsēdētājs, Krišjānis Kalniņš, Fridrihs Grosvalds, pirmo trīs vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents Indriķis Zīle. Latviešu kultūras studijām kopš

100 gadu laikā Lettoniā uzņemti 1774 studenti, no tiem Tērbatā 604, Rīgā — 671, ārpus Latvijas — 499. Pēc profesijām Tērbatā dominēja ārsti un teologi, Rīgā — ārsti un juristi, ārpus Latvijas — inženieri. Lettonias locekļu devums Latvijas valstij un kultūrai bijis ļoti liels. No Lettonias saimes nākuši: Latvijas Valsts prezidents cand. iur. Alberts Kviesis, Ministru prezidents Voldemārs Zāmuels, 5 izglītības ministri, 4 pirmie LVU rektori, daudzi fakultāšu dekāni, Latvijas sūtnis Parīzē dr. phil. O. Grosvalds, Latvijas sūtnis Berlīnē cand. phil. E. Krieviņš, pirmais Latvijas ev.-lut. baznīcas bīskaps K. Irbe, pirmais arhbīskaps dr. theol. T. Grinbergs, LVU profesori L. Adamovičs, V. Maldonis, J. Rezevskis u. c. Arī slavenie ārsti: profesors J. Alksnis, profesors E. Putniņš, profesors M. Zīle.

Nesen notikušajā Vispasaules Latviešu ārstu kongresā Rīgā piedalījās 10 ārsti-letoni. Viņu vidū visiem pazīstami ārsti profesori Kristaps Kegģis no Ņujorkas, Bertrams Zariņš no Bostonas, Kristaps Zariņš no Čikāgas,

* Konventa zāle.

Sākot ar 1889./90. mācību gadu savu darbību ir atjaunojušas vairākas studentu korporācijas, kas tika slēgtas 1940. gadā. LVU rektors deva piekrišanu korporāciju atjaunošanai un izteica savu vēlējumu, lai pēc iespējas ātrāk iesaistītu savā vidū jaunus studentus.

Korporācijās var iestāties visu kursu studenti no LVU, RMI, RPI, un Latv. ev.-lut. baznīcas semināra, kuriem agrāk šī iespēja bija liegta.

Sinī rakstā gribam iepazīstināt ar korporācijas «Lettonia» pirmākumiem pagājušā gadsimta 70. gados un tās likteni no dibināšanas dienas līdz mūsu laikiem.

Tā kā aizritējuši jau 50 gadu kopš mūsu rindās jaunu biedru nav nācis klāt un Latvijā esam palikuši vairs tikai 40 letoņu, tad jāgādā par rindu papildināšanu. Nekādus «zelta kalnus» jums solīt nevaram. Sākumā būs grūti, bet mums ir ļoti stipra Lettonia ārpus Latvijas, un viņi ir gatavi ļoti daudz palīdzēt. Būs iespējama arī studentu zināšanu papildināšana ār-

zemēs. Ceram dažu gadu laikā visā pilnībā atjaunot Lettonia's darbību. Tas lielā mērā būs atkarīgs arī no jaunā papildinājuma. Tādēļ uzaicinām studentus, kurus interesē korporācija Lettonia, tās mērķi un uzdevumi, pieteikties pa telefonu 645602.

Lettonia — vecākā latviešu studentu korporācija. Tās pirmsākums datējams ar 1870. g. 19. februārī, kad 13 Tērbatas universitātes latviešu studenti, tautas atmodas darbinieka Ata Kronvalda ierosmē uzsāka Tērbatas latviešu rakstniecības vakarus. Šo vakaru dalībnieki nodevās latviešu tautas garīgās attīstības un vēstures pētīšanai, valodas kopšanai, skolu izveidošanai, gara mantu vākšanai, nacionālās pašapziņas, goda prāta un mūža draudzības izkopšanai pēc korporāciju principiem un gara. Organizatoriskā ziņā vakari piemērojās Tērbatas universitātes korporāciju iekārtai. Pirmās krāsas bija: sarkans—balts—sarkans, bet jau 1871. g. tās mainīja uz sarkans—balts—zelts, piemērojoties korporāciju trikolo-

bores jūcundi (Padarīti darbi patīkami). Pēc 12 gadu ilgas cīņas par latvietības akceptēšanu Tērbatas universitātes akadēmiskā vidē un pateicoties stud. theol. J. Pārstrausta nopelniem 1882. g. 10. maijā vāciskais Tērbatas šaržēto konvents Lettoniju beidzot legalizēja un 1882. g. 14. maijā letoņi pirmo reizi uzstājās krāsās atklātībā. Arī pēc tam vācu korporācijas bija Lettonijai kā latvietības ideju paudējam nedraudzīgas un provokācijas sekas bija daudzās menzūras, līdz 1905. g. — 409, pie kam pirmā notika 1873. g. starp letoni Ati Grundbergu un Akseli fon Vālu. I. Pasaules karā un Latvijas atbrīvošanas karā Studentu rotā u. c. vienībās piedalījās 132 letoņi, no kuriem 15 križu un 16 apbalvoti ar Lāčplēša kara ordeni. Pēc Latvijas valsts dibināšanas Lettonia pārcēla savu sēdeklī no Tērbatas uz Rīgu, kur piedalījās Prezidiju Konventa dibināšanā. 1921. g. ieguva savā īpašumā namu. Lettonia ir noslēgusi kartēļus ar Seloniju, Talaviju un igauņu kor-

1870. g. pastāv literāri vakari. Tad pat nodibina bibliotēku un sarīko pirmo teātra izrādi Tērbatā latviešu valodā, turpināja J. Alunāna laikā sāktu rakstu krājumu: «Sēta, Daba, Pasaule», rakstu virkni «Latvju Tauta» un pirmo studentu dziesmu krājumu latviešu valodā. Letoņi Kārlis Mīlenbahs un Jānis Endzelīns publicē grāmatas par latviešu valodu, tās pareizrakstību un vārdnīcu. 1912. g. iznāca pirmais Album Lettonorum. Kopš 1952. g. Lettonia izdod žurnālu Vita Nostra. 1960. g. Ņujorkā publicē rakstu krājumu «Lettonias 90 gadi», 1970. g. izdod «Lettonias 100 gadi».

Jāzeps Beldavs no Kanādas, ārstu biedrības prezidents Z. Bērups u. c. Letoņu saimei pieder arī bijušais Vispasaules Ķirurgu apvienības viceprezidents A. Eicēns, kas šajā kongresā nepiedalījās.

Sinī rakstā ir runa tikai par Lettonias filistriem, bet ļoti daudz ievērojamu zinātnieku un sabiedrisku darbinieku ir nākuši arī no citām korporācijām, tā kā arī citu korporāciju loma studentu audzināšanā ir liela.

KONSTANTĪNS ASARIS,
Lettonia's konventa uzdevumā

PROFESORS HARALDS GODE

ATMIŅAS PAR ĶĪMIJAS FAKULTĀTI

1937.—1949.

(Publicējam fragmentus)

Divpadsmit gadus studēju un strādāju Ķīmijas fakultātē Kronvalda bulvārī 4. Gribu dalīties atmiņās par šiem gadiem. Rakstīšu par to, ko redzēju savām acīm, dzirdēju savām ausīm.

Ja kāds grib vairāk uzzināt par pirmskara Ķīmijas fakultāti, jāizmanto grāmatas «Latvijas universitāte desmit gados», «Latvijas universitāte divdesmit gados», «Zinātne tēvzemei», «Lū gadu pārskati». Latvijas augstskolu ķīmijas vēstures muzejā atrodas Lū Ķīmijas fakultātes sēžu protokola grāmata, tātad ir pieejami oficiāli materiāli par pirmskara Ķīmijas fakultāti.

Iestāju eksāmeni bija latviešu valodā, matemātikā un fizikā. Visnopietnākais bija eksāmens latviešu valodā. Domrakstam bija jābūt loģiskam, saturīgam, ne-

runājot par ortogrāfiju. Daudzi reflektanti apmeklēja vairākus mēnešus valodas kursus, rakstīja domrakstus un atkārtoja gramatiku. Toreiz, Ulmaņa kulminācijas gadā, kursu vadītāja bija pārnecināta, ka būs kaut kas par «zemes garu», no E. Virzas grāmatas «Straumēni». Taču nācās rakstīt par Blaumani. Mutiskais eksāmens bija no J. Endzelīna gramatikas.

Pēc dažām dienām dekāns, profesors A. Kešāns paziņoja, kas uzņemti fakultātē. Tūlīt arī piebilda: «Būs grūti. Skaitās pieci gadi, bet reti kāds studijas veiks šajā laika posmā. Daļa izstāsies, jo nevar mācīties, citiem pietrūks līdzekļu, saslims, parasti fakultāti pabeidz pēc septiņiem līdz astoņiem gadiem, varbūt arī ilgāk.» Viņa vārdi tātad bija pesimistiski, bet reāli.

Augusta beigās notika svinīga

imatrikulācija. Visus jaunuzņemtos studentus aicināja uz Lielo aulu, kur rektors M. Prīmanis teica īsu runu un līdz ar to bijām uzņemti studentu kārtā. Līdz 1940. gada rudenim tā bija vienīgā reize, kad studentus sapulcināja kopā. Īpaši nepiemēnēja 18. novembrī vai 15. maiju, tās bija brīvdienas, tāpat kā pārējās. Nebija arī nekādi citi pasākumi, kas nesaistījās ar mācībām, kā, piemēram, ķīmiķu diena, veselības diena, donoru diena, fakultātes un studentu organizētas apspriedes. Universitāte pastāvēja tikai mācībām.

Jaunuzņemto studentu vārdus katru gadu publicēja «Jaunākās Ziņas» un 1937. gada 8. septembrī varēju lasīt savu vārdu. Tanī gadā uzņēma: ķīmijas nodaļa — 24 kungus un 6 dāmas; farmācijas nodaļā — 14 kungus un 28 dāmas.

Katra mācību gada sākumā students saņēma jaunu studentu apliecību, kuru sauca par matrikulu. Tā bija garena, salokāma, bieza papīra kartīte ar studenta vārdu, uzvārdu, matrikulas numuru, fakultāti un fotogrāfiju. Apliecības otrā pusē tika ierakstītas prasības. Tādu ierakstu veica asistents par darba vietas saņemšanu laboratorijā. Semestra beigās students nodeva savu darba vietu ar inventāru kalpotājam, par to tika ziņots asistentam, kas izdarīja ierakstu par prasību nokārtošanu.

Uzrādot matrikulu, pilsētas satiksmes līdzekļos students brauca par pazeminātu tarifu: tramvajā — 12 santīmu vietā — astoņi, tas attiecās arī uz dzelzceļu. Semestra sākumā vienu mēnesi studentus Lū ēkā ielaida tikai ar jaunu matrikulu, uzrādot to šveicaram. To darīja tādēļ, lai studentiem laikā nomaksātu studiju naudu.

Katru gadu matrikulai bija cita krāsa, saņemot jauno, vecā bija jānodod. Matrikulas numuru

katram studentam vajadzēja iegūst un visur jāuzrāda.

Par 60 santīmiem varēja nopirkt lekciju sarakstu visām fakultātem kopā ar mācību spēku adresēm. Studentiem savukārt bija jāizpilda adrešu kartītes, kuras alfabēta kārtībā tika izliktas vestibīlā, apmēram tur, kur tagad ir avižu kiosks. Tā viegli varēja uzzināt katra studenta mājas adresi.

Lekcijas notika šādos laikos: 8—10, 10—12, 13—15, 15—17, dažos gadījumos varēja būt no 14—16. Sākums vienmēr ar akadēmisko ceturksni: 8.15 līdz 9.00, otrā stunda no 9.15 līdz 10.00 utt.

Lekciju apmeklēšana nebija obligāta, bet uz pirmo lekciju pie profesora A. Kešāna laikam ieradāties visi. Nezinājām, kā profesoru sveicināt — vai pietiek kā skolā? Par laimi mūsu vidū atradās daži vecāko gadu studenti un tie trokšņoja ar kāju švikošanu. Tā mēs, jaunie studenti, uzzinājām kā jāuzvedas Universitātē.

(Turpinājums sekos)

VĪRU KORIS L(V)U

(Sākums iepriekšējā numurā)

Leonids Alksnis, kora prezidents:

... 1955. g. rudenī kļuvu Universitātes students... Pēc atgriešanās no kohoza oktobrī visi zēni tikām aicināti pamēģināt spēkus LVU vīru korī. Kā šodien atceros to vakaru, kad maestro Haralds Medņa mani eksaminēja. Vienmērīgais zāles apgaismojums tās celāja interjerā, kontrastējot ar tumšo pilsētu aiz logu vitrāžām, piešķirā tam bridim vienreizēju un neaizmirstamu sajūtu.

Visvaldis Sprīngis (korporācija Selonija) inženierzinātņu fakultāte (1931.—1940.):

1975. g. ziemā, patelcoties dažu vīru kora «Tēvzeme» un arī bijušo LVU vīru kora dalībnieku iniciatīvai, neskatoties uz tā laika valdošo sabiedrības noskaņojumu, tika noorganizēta neliela sanāksme Prezidija Konventa vīru kora dibināšanas dienas 50 gadu atcerē. Šajā pasākumā piedalījās viss «Tēvzemes» sastāvs.

djēnā, gūstot atzīību sev un visai mūsu tautas kultūrai. Bija arī iecerēts brauciens uz Vispasaules studentu koru salidojumu, kam bija jānotiek 1939. septembrī Kopenhāgenā. To izjauca otrais pasaules karš, bet karam sekojošās pārmaiņas mūsu dzīvē bija tādas, ka latviešu korporācijas tika aizliegtas un līdz ar to likvidēti P! K! Koris. Taču, lai mūsu dziedošā vienība nepazustu, T. Kalniņš deva korim savu vārdu un turpināja darbību līdz 1944. g. pavasarim, kad notika pēdējais koncerts. Pēc kara koris savu darbību neatsāka. Daudzi bijušie dalībnieki tika izsūtīti, citi krita leģiona rindās, daļa patvērās svešumā...

Kad 1948. g. izveidojās LVU vīru koris, daži no vecajiem korīstiem turpināja dziedāt šeit un vēlāk arī vīru korī «Tēvzeme» līdz pat šodienai. Pašlaik vēl aktīvi darbojas divi — A. Meldrajs un V. Sprīngis.

Varam uzskatīt, ka vīru koris «Tēvzeme» nav sācis tukšā vietā. Vēsturiskā pēctecība varētu būt šāda:

- 1925—1940. g. PK vīru koris
- 1940—1941. g. Teodorā Kalniņa vīru koris
- 1948—1957. g. LVU vīru koris
- 1957.—... vīru koris «Tēvzeme»

KA RADĀS VĪRU KORIS «TĒVZEME»?

«Tēvzemes» kora prezidents arhitekts Leonids Alksnis jau pastāstīja to, kādi «sarežģījumi» universitātes vīru korim gluži negaidīti radās 1957. gada vasarā. Diemžēl šie sarežģījumi toreiz pavērsās tādā virzienā, ka šim vārdam nebija iespējams piemērot nekādas pēdīgas, jo uz spēles, nevienam negaidot, tika likta gan LVU vīru kora pastāvēšana vispār, gan Maestro Haralds Medņa turpmākās darbības iespējas. Kā tad risinājās tālāk dramatiskie notikumi pēc kora atbraukšanas no Lubānas?

Kora toreizējais prezidents bija tagadējais Politekonomijas katedras docents Visvaldis Rikšis. Un, lūk, vienā dienā pēkšņi no viņa, Maestro Haralds Medņa un šo rindu autora kā viena no kora organizētājiem 1948. gadā, kad LVU studentu arodkomitejā vadīju kultūras masu sektoru, rektors profesors Jānis Jurgens bargi pieprasīja paskaidrojumu — kas tās esot bijušas par

religiskām izdarībām Lubānas baznīcā. Tā kā darba apstākļu dēļ tajā koncertizbraukumā nebija varējis piedalīties, galveno parmetumu krusu pie rektora nācās izcieļt kora diriģentam un tā prezidentam. Es saņēmu brāzienu tikai par to, ka korī acimredzot ateistiskā audzināšana esot zemā līmenī. Haraldam Mednim, kurš toreiz vienlaikus bija arī tagadējā jauktā kora «Juventus» diriģents no universitātes esot jāiziet. Nelīdzēja mūsu iebildumi, ka Maestro aizliegšana varētu padarīt problemātisku paša kora pastāvēšanu, bet jauktais koris jau nu nepavisam nav vainojams LVU vīru kora «religiskajās» izdarībās. Rektors palika pie sava viedokļa, norādot, ka šo jautājumu vēl papildus izskatīšot universitātes partijas komiteja.

Mums uzausa kaut neliela, bet tomēr cerība. Partijas komitejas sekretārs toreiz bija apvienotās Ekonomikas un juridiskās fakultātes prodeķans docents Otto Grinbergs, mans kolēģis pa dekanāta līniju, jo toreiz kolektīvs man bija uzticējies dekanā pienākumus. Zināju, ka docents, vēlākais profesors Grinbergs ir dziļas iekšējās kultūras cilvēks un objektīvi izprātis situāciju. Iespējams, ka tā arī būtu noticis, jo arī rektora dusmas, šķiet, bija nedaudz noplakušas. Taču izšķirošais trieciens nāca no pavisam negaidītas puses. Partijas komitejas loceklis filozofijas profesors Sirokova uzstājās ar tik graujošu kritiku, ka jautājums līdz ar to arī bija izšķirts korim un diriģentam par jaunu. Paradoksālākais visā šai bēdīgajā vēsturē ir tas, ka profesors Sirokova, cik zināms, pats savā laikā Ļeņingradā esot cietis staliniskajās «raganu medībās».

Korim sākās ļoti smags periods. Nepalīdzēja arī mēģinājumi pieaicināt vienu otru citu diriģentu, kuri arī nāca šaubīdāties, jo visa muzikālā sabiedrība jau bija informēta par kora «grēkiem». Situāciju saasināja arī tas, ka šai laikā jau sākās Rīgas Politehniskā institūta organizēšana un tā prorektors kora kolektīvam publiski paziņoja, ka arī RPI sastāvā šim sašmucētajam korim nebūšot vietas, jo viņi centīsies noorganizēt savējo.

Ko darīt? Gribējās saglabāt gan LVU vīru kora pamatstāvu, gan arī turpināt dziedāt iemīļotā diriģenta Haralds Medņa vadībā.

Tanī laikā biju ievēlēts par mūsu, tas ir, Izglītības, augstsko-

lu un zinātnisko iestāžu arodbiedrības republikāniskās komitejas Prezidija loceklis. Apspriežoties ar tā pārējiem locekļiem, radās atrisinājums — universitātes vīru korim jāpārņem mūsu pašu arodbiedrībai pakļautā Skolotāju nama pakļautībā vienlaikus saglabājot arī kā diriģentu mūsu Maestro. Skolotāju nama vadība piekrita un stāvoklis bija glābts.

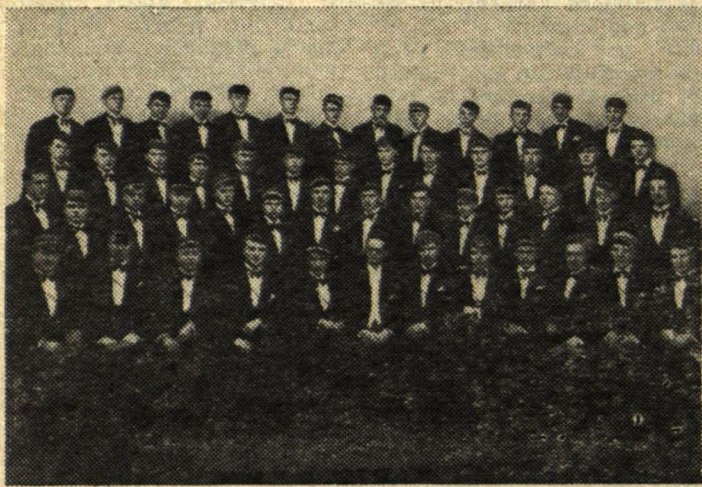
Vēl daži dogmatiska rakstura šķēršļi bija jāparvar, lai tiktu pie tagad jau tik iemīļotā un Latvijas dziesmu draugiem tik pazīstamā kora nosaukuma «Tēvzeme».

Par kora nosaukumu sākām domāt jau tūlīt pēc tā noorganizēšanas universitātē. Jautri atcerēties, ka mūsu toreizējā muzikāli patriotiskā pašapziņa bija tik liela, ka pirmo koncertu arišas pasūtījām ar Akadēmiskā LVU Vīru kora nosaukumu un, šodien šķiet pat neticami, bet faktiski to tomēr apliecina, ka tāds teksts arī tika iespiests. Pēc tam gan mums to strikti noliedza, jo vārds «akadēmisks» taču ir goda nosaukums, kādu toreiz mēs vēl nebijām ne vienu ne otru, ne Nopelniem bagāto, ne Tautas kora, izpelnījušies. Vēlāk Jānis Pinnis ierosināja nosaukumu «Patria», kas, protams, tais gados arī «negāja cauri».

Doma par kora nosaukumu atkal tika izteikta, pārējot uz Skolotāju namu. Notika plašas pārrunas un pat konkurss, līdz beidzot vienoties par vārdu «Tēvija». Taču tūlīt atradās modri «pareizas ideoloģijas» sargi, kuri atcerējās, ka fašistiskās okupācijas laikā tā esot saukusies gan avīze, gan dubultkvartets, gan nežin kas vēl. Apspriežot šo «kutelīgo» jautājumu arodbiedrības republikāniskās komitejas prezidijā tas atkal, kā mēdz teikt, karājās mata galā. Lai glābtu stāvokli, ierosināju apstiprināt korim nosaukumu «Tēvzeme», pamatodams to, ka ir taču visu attiecīgo instanču apstiprināta un visu vīru koru dziedāta dziesma, kas sākas ar vārdiem «Tēvu zeme svētā dārgā...». Prezidija pārējie locekļi padomāja, apspriedās un piekrita, un tā korim vārds bija rokā. Bet šo rindu autoru sakarā ar visu tikko izklāstīto vēsturi sāka saukt par kora krusttēvu.

Taču gadi aizsteidzās ātri, pamainot arī «Tēvzemes» sastāvu. Tāpēc gaidām janus dziedātājus arī no universitātes, cerot, ka radīsies iespēja atkal atgriezties tās klēpī.

JANIS PORIETIS

* Latvijas Universitātes Prezidiju Konventa vīru koris.

Eksāmens tika izturēts. No tā rudenī mani pavada vīru kora dziesma. Dziedāts tiek ļoti daudz. Braucām pa visu republiku un arī pie kaimiņiem.

Kā zibens spriens no skaidrām debessim bija 1957. g. 29. jūnija notikums Lubānā. Bija svētdiena. Pēc iepriekšējā dienā sniegtā koncerta kultūras namā pastaigājāmies, iepazīnāmies ar pilsētīgu. Dāļa koristu apskatījām Lubānas baznīcu. Kad Jāzeps Lindbergs pārbūvējis ērģeļu skanīgumu sāka spēlēt svēteļnieku kori no Vāgnera operas «Tanheizers», to atbalstīja arī baznīcā tajā brīdī esošie koristi... Labā noskaņojumā atgriezāmies mājās...

Pēc dienām desmit — vietējā avīzē kāds bija nopublicējis rakstiņu, vēstot par to, ka Lubānā bijuši LVU studenti, kas dziedājuši baznīcā garīgās dziesmas, tādā veidā pavisam nepareizi orientējot vietējos iedzīvotājus... Faktiski baznīcā nebija neviena klausītāja. Nav nozīmes atcerēties visos sīkumos tos nepamatotos, safabricētos pārmetumus un apvainojumus, kas bīra pār mūsu diriģenta galvu. Rezultātā — LVU koris pēc Lubānas brauciena tika likvidēts un diriģents atlaists...

Neskatoties uz visām tā laika grūtībām, vīri, kuri bija likuši kora pamatus, gādāja par to, lai koris dzīvotu. Un tā jau vairāk nekā 40 gadus tas pastāvē kā vīru koris «Tēvzeme». Toreizējie jaunekļi un staltais diriģents, lai arī ar sirmām galvām, vēl joprojām ir ierindā.

Atmiņu stāstījumu par P! K! vīru kora darbību sniedza šī kora un šodien arī «Tēvzeme» dalībnieki — A. Meldrajs, A. Egle un V. Sprīngis. Vakars pagāja labā noskaņojumā, ko gan vēlāk sabojāja represijas pret pasākuma organizētājiem. Bet tas jau pieder pagātnei.

LU Prezidiju Konventa vīru koris tika dibināts 1925. g. 26. martā Rīgas Amatnieku biedrības zālē Teodora Kalniņa vadībā. Kora sastāvu veidoja vīru dziesmu mīļoši LU studenti — latviešu korporāciju locekļi. Šī dziesmotā saime neatlaidīgā darbā izauga par nopietnu māksliniecisku vienību un guva sabiedrībā lielu ievēribu. Tā laika komponisti veltīja korim savas dziesmas. Lieli nopelni ir Teodoram Kalniņam, kas ar savu darbu veidoja kori un līdzī tam arī augs pats savā meistarijā. 1937. g. koris veica savā vēsturē lielāko dziesmoto ceļojumu pa Skandināviju. Koris dziedāja Stokholmā, Oslo, Bergenē, Tron-

STUDENTU DZIESMAS

(Sakopojis Margēris Zariņš, Lettonus)

Ak, vecā buršu greznība

Heidelbergas stud. dz. no 1843. g. Spīrgiti.

1. Ak, vecā buršu greznība, kur aizsteidzies tik drīzi! Jau pagājusi jaunība tik ātri un tik isi. Par velti apkārt lūkojos, par pagājušo atminos. O ierum, ierum, ierum, o quae mutatio rerum!
2. Tik puteklī klāj deķēli, un vakaros viss klusu. Jau rūsa aplklāj papīri — drīz jāiet būs uz dusu. Bet komersdziesmas jautrajās uz visiem laikiem zudušas. O ierum, ierum etc.
3. Bet vienu sirds vēl cieņā tur, līdz kamēr beigs tā pukstēt: Tas goda prāts ir itvisur, pār mūsu garu valda. Tik čaumala vien zudusi, vēl palicis ir kodols mums.

Uz alus mucas pagrabā

Pirmmeldija. L. Fišera, 1802. g.

Ļoti lēni, ar humoru. Alusbasiem.

1. Uz alus mucas pagrabā ir mana mīļā vieta; tur sēžu savā nodabā, tur sēdvietā nav cieta. Sev pilnu kausu lieku sniegt, to knāši rokās tveru. Un kas gan man to spētu liegt? Es dzeru, dzeru, dzeru, dzeru.
2. Kad alutiņš man glāzē dzirkst, tad lielas slāpes jūtu. Mans gars tad top no jauna spīrgs, lai dzesētas tās kļūtu. Un prieka saule manim spīd, kad kausu rokās tveru, un alutiņš man mutē slid, — es dzeru, dzeru, dzeru.
3. No mucas, mīļā sēdekļa, nedz kāpju nost, nedz ceļos — tur sēžu savā nodabā, līdz netišām — noveļos. Un tad ar roku gurstošo pēc mucas tapas tveru, un alus straumi plūstošo es dzeru, dzeru, dzeru.

Mans mīļais ir jātnieks

Autors nezināms.

L. Erka

Jautri.

1. Mans mīļais ir jātnieks, un jātnieks ir stalts, tam ķelzara kumeļš, bet jātnieks ir mans, tra-la-la-la-la-la, tra-la-la-la-la-la! Tra-la-la-lā, bet jātnieks ir mans.
2. Es taisīju sētu ap sirsniņu sev, bet vērtīni vērsies tik vienīgi tev. Tralalā etc.
3. Jo augstāk ir pulkstens, jo tālāk viņš skan; jo tālāk mans mīļais, jo mīļāks viņš man. Tralalā etc.
4. Div' dūjiņas baltas pār mākoņiem skrien, tas mīļais, kas nolemts, tas paliks arvien. Tralalā etc.
5. Vai dzīvo tu šeitān, vai mīti tu kur, man piederi mūžam, lai kas tevi tur. Tralalā etc.

Latvijas
Universitāte,
tad
Latvijas
Valsts
Universitāte,
tad...

Redaktors
AIVARS JANSONS

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā, 226700, Rīgā, Akas ielā 5/7. Tirāža 2000 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Universitātes avīze» («Университетская газета»), издание Латвийского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. П. Стучки. На латышском и русском языках. Адрес редакции: 226098, г. Рига, бульв. Райниса, 19, 3 этаж, комната 121. Телефон 222944.